

Asia: VN/558/2022

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle julkisten työvoima- ja yrityspalveluiden uudelleen järjestämistä koskevaksi lainsäädännöksi

Lakiesityksen luvut 2-12

Huomionne hallituksen esityksen luvusta 2 *Nykytila ja sen arviointi:*

Nykyinen malli on keskitetty palvelu, jossa kuntien omaa tai muiden toimijoiden paikallista palveluntarjontaa ei pystytä täysimääräisesti hyödyntämään. Tästä näkökulmasta uudistus on positiivinen asia. Palvelu on tapahtunut pitkälti puhelimitse, henkilökohtainen palvelu on ollut verrattain vähäistä. Asiakkaan todellista palveluntarvetta on vaikeampi hahmottaa ilman henkilökohtaista tapaamista.

Huomionne hallituksen esityksen luvusta 3 *Tavoitteet:*

Tavoitteiden saavuttamiseksi, tulisi tehtävien resursoinnin ja rahoituksen olla oikeasuhtaisista ja siirrettävien tehtävien asiakaslähtöisiä ja selkeitä kokonaisuuksia.

Huomionne hallituksen esityksen luvusta 4.1 *Keskeiset ehdotukset:*

Esityksen mukaan vastuu työnhankijoille ja yrityksille ja muille työnantajille tarjottavista palveluista siirtyisi pääosin kuntien vastuulle. Laukaan kunnan mielestä tätä työvoimapalvelumallin muutosta hyvänä. Emme kuitenkaan näe hyvänä, jos tehtäviä olla kuitenkin oikeasti siirtämässä pääosin suurille, maakunnallisille, yhteistoiminta-alueille (työllisyysalueiksi). Mielestämme näin toimittaessa muutokset jäävät pieniksi, koska paikallisuuden tuomat edut eivät tule esiin.

Laukaan kunnan mielestä järjestämisvastuu työllisyyspalveluista tulisi olla kunnilla ja kunnat

voisivat keskenään sopia kuntalain mukaisesti siitä, kuinka ne tehtävät järjestävät. Tämä mahdollistaisi nykyisen kaltaisen hyvän yhteistyön kuntien välillä.

Huomionne hallituksen esityksen luvusta 4.2 *Pääasialliset vaikutukset:*

-

Huomionne hallituksen esityksen luvusta 5 *Muut toteuttamisvaihtoehdot:*

-

Huomionne hallituksen esityksen luvusta 8 *Lakia alemman asteinen sääntely:*

-

Huomionne hallituksen esityksen luvusta 10 *Toimeenpano ja seuranta:*

-

Huomionne hallituksen esityksen luvusta 12 *Suhde perustuslakiin ja säätämisyjärjestys:*

-

Laki työvoimapalvelujen järjestämisestä

Luku 1 sisältää lain yleiset säännökset.

Näkemyksenne:

-

Luvussa 2 säädettäisiin järjestämisvastuusta.

Erityisesti toivotaan näkemyksiä seuraavista:

- edut ja hyödyt järjestämisvastuun siirtämisessä kunnille
- mahdolliset riskit järjestämisvastuun siirtämisessä kunnille
- työvoiman määrää ja työllisyysaluetta koskeva sääntely (huom: poikkeus työvoimapohjan kriteeriin voimaanpanolaissa)
- palvelujen tarjoamista koskeva sääntelyesitys

-

Luvussa 3 säädettäisiin ohjauksesta ja valvonnasta.

Erityisesti toivotaan näkemyksiä seuraavista:

- valtakunnalliset tavoitteet

- työllisyyden edistämisen valtakunnallinen neuvottelukunta ja sen tehtävät
- alueelliset työllisyyden edistämisen yhteistyö- ja seurantakeskustelut

-

Luvussa 4 säädettäisiin työnhakijan palveluprosessista.

Säännökset vastaavat 2. toukokuuta voimaan tulleen uuden asiakaspalvelumallin (niin sanottu pohjoismainen työvoimapalvelumalli) säännöksiä.

Näkemyksenne:

-

Luvussa 5 säädettäisiin työnvälityksestä ja työnhakuvelvollisuudesta.

Näkemyksenne:

-

Luvussa 6 säädetään tieto- ja neuvontapalveluista, asiantuntija-arvioinneista, ammatinvalinnan- ja uraohjauksesta sekä valmennuksesta ja kokeilusta.

Näkemyksenne:

-

Luvussa 7 säädettäisiin työvoimakoulutuksesta.

Näkemyksenne:

-

Luvussa 8 säädettäisiin muutosturvakoulutuksesta.

Näkemyksenne:

-

Luvussa 9 säädettäisiin työttömyysetuudella tuetusta työnhakijan omaehtoisesta opiskelusta.

Näkemyksenne:

-

Luvussa 10 säädettäisiin työnantajalle myönnettävistä tuista (palkkatuki, 55-vuotta täyttäneiden työllistämistuki, työolosuhteiden järjestelytuki).

Näkemyksenne:

-

Luvussa 11 säädettäisiin henkilöasiakkaalle myönnettävistä tuista ja korvauksista (starttiraha, työhön tai palveluun hakeutumisesta aiheutuvien kustannusten korvaus, palveluun osallistumisesta aiheutuvien kustannusten korvaus).

Näkemyksenne:

-

Luvussa 12 säädettäisiin työllistämisvelvoitteesta.

Näkemyksenne:

-

Luvussa 13 säädettäisiin asiakastietojen käsittelystä ja valtakunnallisesta tietojärjestelmäpalvelusta.

Näkemyksenne:

-

Luvussa 14 säädettäisiin palvelualustasta.

Näkemyksenne:

-

Luvussa 15 säädettäisiin tukien ja korvausten maksamisesta ja takaisinperinnästä.

Näkemyksenne:

-

Luku 16 käsittää erinäisiä säännöksiä.

Näkemyksenne:

-

Luvussa 17 säädettäisiin muutoksenhausta.

Näkemyksenne:

-

Muut esitykseen sisältyvät lakiehdotukset

Laki elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksesta annetun lain muuttamisesta ja laki elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksista sekä elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten kehittämis- ja hallintokeskuksesta

Erityisesti toivotaan näkemyksiä, ovatko ehdotetut muutokset ELY-keskusten sekä KEHA-keskuksen tehtäviin riittävän selkeät ja eri toimijoiden yhteistyötä edistävät?

-

Laki työllisyyden edistämisen kuntakokeilusta annetun lain 23 §:n muuttamisesta

-

Laki kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta annetun lain muuttamisesta

Erityisesti toivotaan näkemyksiä seuraavista:

- kuntien vastuulle siirtyvien tehtävien rahoitus, ovatko ehdotetut uudet valtionosuuden määräytymistekijät toimivia rahoituksen kohdentamisessa?
- kolmen vuoden siirtymäaika laskennalliseen rahoitukseen (voimaantulosäännös)
- kunnan työttömyysetuuksien rahoitusvastuun laajentamisen korvaus

-

Laki työttömyysturvalain muuttamisesta (pois lukien 14 luku)

Erityisesti toivotaan näkemyksiä työttömyysturvaprosessiin ja sitä koskevaan toimivaltaan liittyen.

-

Laki työttömyysturvalain muuttamisesta 14 luku;

Laki työttömyysetuuksien rahoituksesta annetun lain muuttamisesta;

Laki työttömyyskassalain muuttamisesta

Erityisesti toivotaan näkemyksiä seuraavista:

- kunnan työttömyysetuusmenoon kohdistuvan rahoitusvastuun porrastusmalli
- eräiden kotoutumisesta annetussa laissa tarkoitettujen henkilöiden kohdalla sovellettavaksi ehdotettu poikkeus kunnan rahoitusvastuuseen työmarkkinatuesta
- ehdotus kunnan rahoitusosuuden perintää koskevan tehtävän hoitamisesta Kelassa myös peruspäivärahan ja ansiopäivärahan perusosan osalta
- edellä ehdotettujen muutosten vaikutus Kelan, työttömyyskassojen ja Työllisyysrahaston työmäärään mukaan lukien tietojärjestelmämuutokset ja näistä aiheutuvat kustannukset

-

Laki ulkomaalaislain muuttamisesta

-

Laki luonnontuotteita keräävien ulkomaalaisten oikeudellisesta asemasta annetun lain 8 §:n muuttamisesta

-

Laki valtionavustuksesta yritystoiminnan kehittämiseksi vuosina 2021 – 2028 annetun lain muuttamisesta

-

**Laki palkkaturvain muuttamisesta;
Laki merimiesten palkkaturvain muuttamisesta**

-

Laki Työkanava Oy –nimisestä osakeyhtiöstä annetun lain 4 §:n muuttamisesta

-

Laki ammatillisesta koulutuksesta annetun lain muuttamisesta

-

Laki kuntouttavasta työtoiminnasta annetun lain muuttamisesta

-

Laki vuorotteluvapaalain muuttamisesta

-

Laki sosiaaliturvajärjestelmien yhteensovittamista koskevan Euroopan unionin lainsäädännön soveltamisesta annetun lain 6 ja 11 §:n muuttamisesta

-

Laki tulotietojärjestelmästä annetun lain muuttamisesta;

Laki tulotietojärjestelmästä annetun lain 13 §:n väliaikaisesta muuttamisesta annetun lain muuttamisesta

-

Laki työsopimuslain muuttamisesta;

Laki erityisopimuslain muuttamisesta

-

Laki kunnan ja hyvinvointialueen viranhaltijasta annetun lain 3 a ja 37 a §:n muuttamisesta;

Laki valtion virkamieslain 5 a ja 9 c §:n muuttamisesta

-

Laki yhteistoimintalain muuttamisesta;

Laki työnantajan ja henkilöstön välisestä yhteistoiminnasta kunnassa ja hyvinvointialueella annetun lain 8 ja 9 §:n muuttamisesta;

Laki yhteistoiminnasta valtion virastoissa ja laitoksissa annetun lain 24 ja 25 §:n muuttamisesta

-

Laki toimeentulotuesta annetun lain muuttamisesta;

Laki eläkkeensaajan asumistuesta annetun lain 14 §:n muuttamisesta;

Laki kansaneläkelain 35 §:n muuttamisesta;

Laki sairausvakuutuslain 8 luvun 9 §:n muuttamisesta;

Laki sotilasavustuslain 11 §:n muuttamisesta;

Laki opintotukilain 6 §:n muuttamisesta

-

Laki sosiaaliturva-asioiden muutoksenhakulautakunnasta annetun lain 14 §:n muuttamisesta

-

Laki tuloverolain muuttamisesta;

Laki maatilatalouden tuloverolain 10 f §:n muuttamisesta;

Laki elinkeinotulon verottamisesta annetun lain 56 §:n muuttamisesta

-

Laki lasten kanssa työskentelevien rikostaustan selvittämisestä annetun lain 2 ja 3 §:n muuttamisesta

-

Laki rikoslain 47 luvun 6 §:n muuttamisesta;

Laki rikosrekisterilain 4 a §:n muuttamisesta;

Laki rikosrekisterilain 4 a §:n väliaikaisesta muuttamisesta annetun lain muuttamisesta

-

Laki työvoimapalveluiden järjestämisestä annetun lain ja eräiden siihen liittyvien lakien voimaansaattamisesta

Erityisesti toivotaan näkemyksiä seuraavista:

- yhteistoimintasopimusten solmimiselle esitetty aikataulu
- henkilöstösiirrot ja henkilöstön asemaan liittyvät menettelytavat
- sitovien sopimusten ja vastuiden siirtyminen

-

Laki työllistymistä edistävistä monialaisen tuen yhteistoiminnasta

Erityisesti toivotaan näkemyksiä asiakaskriteerin muutoksesta ja nuorten työllistymistä edistävän monialaisen tuen yhteispalvelua koskevasta sääntelystä.

Lain otsikko Laki työllistymistä edistävän monialaisen tuen yhteistoiminnasta on jäykkä ja se ei ole selkeä. Kun monialaisuus itsessään tarkoittaa yhdessä toimimista, sisältyy lain nimeen tautologiaa. Vastaavasti edistäminen ja tuki ovat ainakin osin toistensa kanssa päällekkäisiä. Selkeämpi otsikko olisi Laki työllistymisen monialaisesta edistämisestä.

On kannatettavaa, että esityksen 3§:n mukaisesti asiakkaalla ei enää aikarajaa TYPpalveluun pääsyssä, vaan palveluun pääsy perustuu asiakkaan palvelutarpeeseen. Näin

asiakkaalla on mahdollisuus päästä palveluun varhaisemmassa vaiheessa. Jotta kohderyhmä moninaisuudessaan pysyy selkeänä, on kuitenkin samalla tärkeää, että määritellään selkeästi, mitä monialaisen palvelun tarpeella tarkoitetaan.

TYP-johtajien lakiesityksestä tekemistä huomioista monet liittyvät yhteistoiminnan organisointiin. Ei ole kannatettavaa, että valtakunnallisesta TYP-ohjausryhmästä luovuttaisiin. Tarvitaan valtakunnallista kehittämistä ja seuranta, jotta palvelu on tasalaatuista koko maassa. Myös soteuudistuksessa painotetaan asiakkaiden oikeutta yhdenvertaisiin palveluihin.

Esityksessä ei säädetä yhteistyösopimuksen tekemistä. On tärkeää, että monialaisesta tuesta tehdään kirjallinen sopimus, jossa sovitaan tarkkaan mm. yhteistoiminnan resursoinnista ja kustannusten jaosta. Lain viittaus riittävään resursointiin ei turvaa sitä, että yhteistoimintaan varattaisiin riittävät toimintaresurssit.

Yhteisten kustannusten jakaminen 10§:n 2. momentin mukaisesti henkilöstön määrän perusteella ei ole kannatettavaa. Se johtaa herkästi TYP-työn aliresursointiin ja siihen, että TYP-työhön osoitetaan vähemmän henkilöstöä, jotta yhteiset kustannukset saadaan pienemmiksi. Tilanteen haasteellisuutta lisää henkilöstön vaihtuvuus ja se, että uuden työntekijän palkkaamiseen voi mennä kuukausia tai muutosvaiheissa pystytään tekemään vain minimi. TYP-työn riittävä resursointi hyvinvointialueella kuitenkin vähentää painetta sote-palveluihin jatkossa.

Resursointia tulee tarkastella laissa pitkäaikaistyöttömien määrä huomioiden ja määrittää henkilöstöresurssi suhteessa asiakasmäärään (vrt. hoitajamitoitus). Potentiaalisten asiakkaiden (=pitkäaikaistyöttömien) määrä on työntekijöiden määrän sijaan relevantti resursointia ja kustannustenjakoa määrittävä tekijä. Yhteisten kustannusten jako kuntien ja hyvinvointialueen välillä voisi olla 50 %/50 %.

12§:n lopussa Kela pudonnut niiden joukosta, keille voidaan myöntää käyttöoikeus. Kelan sijaan listassa on kuntayhtymä. Kunnat tai kuntayhtymät toimivat työvoimaviranomaisina. Pykälään tulee kirjata kuntayhtymän sijaan Kela.

Lakiesityksen 16§:ssä ja 17 §:ssä käsitellään nuorten monialaisia palveluja. Esityksen perusteella jää epäselväksi, keskitetäänkö nuorten monialaiset palvelut Ohjaamoihin vai

voiko nuori olla myös TYPin asiakkaana. Kokemusten mukaan Ohjaamon monialaiset palvelut eivät ole riittäneet kaikille nuorille, vaan nuoria on ohjautunut lisääntyvässä määrin TYPin asiakkaiksi. Toimiva malli voisi olla sellainen, että Ohjaamon asiakkaana oleva nuori saisi Ohjaamosta yhden oven periaatteella tarvitsemiaan palveluja monialaiset palvelut mukaan lukien. Esityksessä jää epäselväksi myös se, onko työllistymistä edistävällä monialaisella tuella ja nuorten monialaisilla palveluilla yhteinen johtoryhmä vai omat johtoryhmänsä. Esityksen perusteella ei käynyt selväksi myöskään se, onko monialaisten Lausuntopalvelu.fi 6/6

palvelujen asiakastietojärjestelmä käytössä nuorten monialaisissa palveluissa vai miten tiedonkulku eri toimijoiden välillä hoidetaan.

Esityksen 17§:ssä käsitellään yksittäistä hanketta/palvelua, mikä ei ole lain kokonaisuus huomioiden perusteltua. Laissa ei säädellä muutoinkaan yksittäisistä palveluista. Tämä pykälä jää lain kokonaisuudesta irralliseksi, joten sen voisi poistaa.

Monialaisten palvelujen tukirakenne jää 18 §:ssä esitetyssä muodossa epäselväksi.

Tukirakenteesta säätäminen kuuluu pikemmin asetukseen, jossa on tarpeen säätää tarkemmin tukirakenteesta ja sen roolista monialaisten palvelujen kehittämisessä.

Muut huomionne esityksestä

Kommentoitavaa:

Isoihin tehtäväsiirtoihin sekä uudistuksiin liittyy aina muutokustannuksia.

Muutokustannukset ovat ylimääräisiä kertaluonteisia kustannuksia, joita syntyy, kun tehtäviä siirretään uuden järjestäjän vastuulle. Muutokustannukset saattavat kuitenkin olla myös pysyviä. Kertaluonteisia muutokustannuksia ovat esimerkiksi ICT-järjestelmien muuttamisesta aiheutuvat kustannukset.

Muutokustannusten arviointi on toistaiseksi haastavaa, koska järjestäjien määrää ei vielä tiedetä. Toisaalta esimerkiksi ICT-järjestelmiin liittyvät muutostyöt saattavat vaihdella erikokoisten kuntien välillä merkittävästikin. Näemme positiivisena, että tulevia ICTmuutokustannuksia

on aloitettu jo selvittämään yhteistyössä valtionhallinnon, Kuntaliiton ja

kuntien kesken. Selvitykseen liittyvistä haasteista huolimatta selvitystyö pitääkin saattaa

valmiiksi.

Koska uudistuksessa siirretään kunnille lakisääteisiä tehtäviä, tulee selvityksen perusteella arvioidut muutuskustannukset korvata kunnille täysimääräisesti.

Leinonen Linda
Laukaan kunta

Pinomäki Teemu
Laukaan kunta - Kunnanhallitus